

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Факультет української філології та журналістики
Кафедра української мови

Кваліфікаційна робота
магістра

з теми: **СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНА ЛЕКСИКА У СУЧАСНИХ ЗМІ**
(функціональний аналіз)

Виконала:
студентка 2 року навчання освітнього
ступеня «магістр» групи Ukr1-M20
спеціальності 014 Середня освіта
(Українська мова і література)
Цісар (Курманська) Ганна
Володимирівна

Керівник:
Коваленко Б.О., доктор філологічних
наук, доцент кафедри української мови

Рецензент:
Рарицький О.А., доктор філологічних
наук, професор, завідувач кафедри
історії української літератури та
компаративістики

Кам'янець-Подільський – 2021 рік

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНА ЛЕКСИКА ЯК СПЕЦИФІЧНА ЛЕКСИЧНА КАТЕГОРІЯ.....	9
1.1. Особливості вивчення лексики у шкільному курсі.....	9
1.2. Теоретико-методологічні засади дослідження суспільно-політичної лексики.....	26
1.3. Суспільно-політична лексика як структурна одиниця політичного дискурсу.....	33
1.4. Екстралінгвальні передумови та соціальні детермінанти функціонування лексики суспільно-політичного змісту в пресі.....	38
1.5. Суспільно-політична лексика як об’єкт наукового дослідження.....	43
1.5.1. Зміст і обсяг поняття “суспільно-політична лексика”.....	43
1.5.2. Розмежування понять “суспільно-політична лексика” та “суспільно-політична термінологія”.....	52
Висновки до розділу.....	58
РОЗДІЛ 2. СЛОВОВЖИВАННЯ СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНОЇ ЛЕКСИКИ В МОВІ ПРЕСИ.....	61
2.1. Стилiстичні функції хронологічно маркованої лексики суспільно-політичної семантики.....	63
2.2. Соціально-ідеологічна оцінність як інтегральна характеристика суспільно-політичної лексики в пресі 90-их років ХХ ст.....	74
2.3. Соціально-прагматична роль категорії оцінності в суспільно-політичній лексиці.....	79
Висновки до розділу.....	83
ВИСНОВКИ.....	85
Перелік умовних скорочень.....	90

ВСТУП

Пропонована робота присвячена одній із актуальних проблем сучасної лексикології – вивченню у семантико-функціональному аспекті суспільно-політичної лексики української мови кінця XX – поч. XXI ст. Семантико-функціональний аналіз пов'язаний із проблемами специфіки організації словника мови як зберігача усвідомленого людиною розмаїття зовнішнього і внутрішнього світу і має на меті його опис як системи, включеної в комунікацію. Актуальність вибору проблеми дослідження визначається необхідністю комплексного вивчення процесів та явищ, які відбувалися в суспільно-політичній лексиці української мови наприкінці XX – поч. XXI ст. і не знайшли всебічного висвітлення в науковій літературі. Аналіз специфіки цього шару лексики на сучасному етапі розвитку української мови є необхідним і своєчасним, оскільки саме в ній знаходять швидке відображення всі типові для лексики зміни. Крім того, висвітлення питань, пов'язаних із функціонуванням суспільно-політичної лексики в пресі, сприятиме більш глибокому пізнанню проблеми мовного динамізму, багатогранних взаємовідносин мови і суспільства в перехідний період від тоталітарного суспільства до демократичного.

Актуальність дослідження зумовлюється потребою вивчення соціолінгвальних і лінгвальних чинників, що визначають розвиток семантичних процесів, які відбуваються в суспільно-політичному шарі лексики. Екстралінгвальні фактори, а саме зростаюча роль політики у світі та значні трансформації в житті українського соціуму, якими позначений історичний період останнього десятиліття минулого століття, роблять процеси семантико-функціонального розвитку більш чіткими, наочними, доступними спостереженню. Адже відомо, що словниковий склад – це найбільш змінний і рухливий бік мови, а суспільно-політична лексика – це частина словника, яка особливо гостро реагує на зміни, що відбуваються у світі реалій.

Суспільно-політична лексика вже була предметом наукового дослідження А. А. Бурячка, А. Л. Голованевського, І. Ф. Протченка, О. П. Литвина, Т. П. Клімушенко, Л. А. Мурадової, Т. Б. Крючкової та ін.

При вивченні суспільно-політичної лексики увага лінгвістів, як правило, концентрується на проблемах її становлення та збагачення в певний історичний період, а лінгвістична інтерпретація мовних змін є недостатньою. Семантичні процеси, що виникають у цій групі лексики, менш досліджені, хоча вивчення закономірностей семантичних модифікацій лексичних одиниць у процесі їхнього функціонування належить до кола актуальних проблем лінгвістики, оскільки дозволяє простежити тенденції та способи розвитку семантики слова. Крім того, дослідження такої активної лексичної категорії, як суспільно-політична лексика, сприятиме розумінню мовних явищ, зумовлених еволюцією семантики лексичних одиниць в українській мові на сучасному етапі її розвитку. Поза увагою вчених здебільшого перебувають питання, пов'язані з внутрішньомовною мобільністю та міграцією лексики, а саме ця мобільність і міграція є важливим фактором розвитку словникового складу сучасної української мови.

Отже, актуальність роботи зумовлена необхідністю поглибленого вивчення системної організації лексико-семантичного рівня мови, який значною мірою втілюється в суспільно-політичній лексиці.

Мета дослідження полягає у вивченні суспільно-політичної лексики у функціональному аспекті, у визначенні загальних закономірностей і напрямків розвитку цього шару лексики в новітній період.

Окреслена мета передбачає розв'язання таких конкретних **завдань**:

- 1) з'ясувати особливості вивчення лексики у шкільному курсі;
- 2) відмежувати суспільно-політичну лексику від інших лексичних розрядів, визначити її місце у системній організації лексики публіцистичного стилю;
- 3) дослідити проблему співвідношення суспільно-політичної лексики та термінології, з'ясувати питання про те, чи виконує одиниця суспільно-політичної лексики функції терміна;

4) розкрити змісти лінгвістичного поняття “суспільно-політична лексика”, визначити його обсяг;

5) дослідити у функціональному аспекті суспільно-політичну лексику з соціально-ідеологічно-оцінною семантикою, визначити способи вираження оцінного значення.

Об’єктом семантико-функціонального аналізу є українська суспільно-політична лексика кінця ХХ – поч. ХХІ ст. і зміни в ній.

Предметом вивчення є процеси семантико-функціонального розвитку суспільно-політичної лексики української мови в новітній період.

Джерелами фактичного матеріалу для дослідження послуговувала картотека суспільно-політичної лексики кафедри української мови, укладена на матеріалі українських газет періоду перебудови і становлення незалежності України, а також суспільно-політична лексика вилучена із текстів української періодики поча. ХХІ ст. методом суцільної вибірки. Джерелом формування картотеки фактичного матеріалу стала преса, а саме громадсько-політичні та суспільно-політичні журнали “Політика і культура”, “Трибуна”, “Ранок”, “Україна”, “Сучасність”, “Дніпро”, “Віче”, “Президент” та ін.

Для наукової інтерпретації фактичного матеріалу послуговувалися різними **методами**, зокрема методом компонентного аналізу та функціональним.

Пріоритет розробок сфер функціонування дає право стверджувати, що на сучасному етапі саме вони слугують базою для вивчення словникового складу мови. В останнє десятиліття ХХІ ст. засоби масової інформації активно використовуються як лінгвістичне джерело, набуваючи статусу “об’єкта міждисциплінарного дослідження” [Холявко 2004, с. 4]. Суспільно-політичний шар лексики постійно фіксується ЗМІ. Це робить спостереження над ним особливо ефективним, адже одним із вихідних положень пропонованого дослідження є те, що комунікативна функція мови зумовлює її гносеологічне й суспільне значення. Отже, вивчення суспільно-політичної лексики ґрунтується на фактах її функціонування в рамках публіцистичного стилю, адже політика як сфера суспільної діяльності найбільше потребує засобів масової інформації для

встановлення й підтримки постійних зв'язків між суб'єктами політичного життя. Вона неможлива без опосередкованих форм спілкування і спеціальних засобів зв'язку між різними носіями влади, а також між державою та громадянами. Крім того, як зауважують дослідники, саме в 90-их роках ХХ ст., коли країна переживала етап ризикованої державності й ризикованої демократії, ЗМІ відіграли в Україні винятково важливу роль [Коваленко 2010, с. 81]. Тому, на наш погляд, доцільніше відбирати суспільно-політичну лексику не за словниками, а за публікаціями в пресі, оскільки тільки в цьому випадку досліджуються лексичні одиниці, що дійсно вживаються в аналізованій період. Звернення до словників у багатьох випадках не дає вичерпної інформації про сучасний стан лексики і процесів у ній. Суспільно-політичний шар лексики відзначається рухливістю і не завжди підлягає вчасному лексикографічному фіксуванню, а соціально-ідеологічні конотації здебільшого формуються на рівні смислової структури дискурсу та не складаються безпосередньо зі словникових дефініцій мовних одиниць. Аналіз суспільно-політичної лексики, яка функціонує в пресі, дозволяє фіксувати випадки вживання слів у невластивих для них значеннях. В умовах політичного дискурсу предметні значення іноді відступають на задній план перед оцінними конотаціями, підлягають як зовнішній, так і внутрішній деформації.

Публіцистичний стиль не є однорідним. Преса об'єднує публікації різних жанрів, кожен з яких має свою специфіку, відрізняється певним набором мовних засобів. Найбільш оперативними жанрами публіцистики є тематичні звіти, звіти про прес-конференції, інтерв'ю-діалоги, загальні, тематичні, міжнародні інформаційні огляди, офіційні повідомлення і т. ін. Ці жанрові форми містять різностильові елементи, які можуть зближувати їх із офіційно-діловим стилем. Такі жанри, як інформаційна кореспонденція, аналітичний звіт, проблемний нарис, репортаж належать до більш емоційно насичених, їм властиві вияви авторської індивідуальності. Повною мірою виявити авторське ставлення до зображуваного дають змогу нарис, памфлет, фейлетон і т. ін. Джерелом відбору фактичного матеріалу стали як суто інформативні жанрові форми, бо в них

суспільно-політична лексика використовується особливо інтенсивно, так і жанри, що дають змогу дослідити суспільно-політичну лексику з соціально-ідеологічно-оцінною семантикою.

Слід зазначити, що концентрація суспільно-політичної лексики в публікаціях залежить не лише від жанру, а й від теми статті. З публікацій відбирались одиниці, що відповідають прийнятому в дослідженні розумінню поняття “суспільно-політична лексика”. Для аналізу були взяті в основному іменники номінативного характеру. Досліджений матеріал засвідчив, що подібні лексичні одиниці становлять базу суспільно-політичної лексики. Крім того, більшість дієслів, що позначають поняття з галузі суспільно-політичного життя, корелює з іменниками, причому і дієслово, й іменник мають тотожні значення. Те саме стосується і прикметників.

У дослідженні розглядаються не лише окремі лексеми, але й сполучення слів, адже в суспільстві існує постійна потреба в номінації нових явищ, процесів, об'єктів реального світу одиницями з максимально прозорою мотивованістю. Цю потребу задовольняють саме словосполучення, адже в них, як правило, значення цілого формується з компонентів значень його складових частин.

Теоретичне значення дисертації полягає в її спрямованості на наукове обґрунтування процесів семантичних змін у зв'язку з функціонально-стилістичною міграцією мовних одиниць, перерозподілом структурних елементів у межах певної лексичної підсистеми, зрештою, у виявленні якісних змін у лексико-семантичній системі мови. Результати дослідження сприятимуть подальшому вивченню онтологічної сутності мови та динамічної природи мовної системи.

Практична цінність дослідження визначається охопленням значного фактичного матеріалу з урахуванням його тематичної різноманітності. Основні положення та висновки роботи можуть бути використані в лекціях, на семінарських заняттях у курсі лексикології української мови (розділи “Лексико-семантична система мови”, “Мова засобів масової інформації”) і спецкурсах, присвячених проблемам лексико-семантичних змін, мовної еволюції та

функціонування мови. Результати проведеного дослідження можуть бути використані при укладанні словників різних типів, зокрема тлумачних й ідеографічних.

Апробація результатів дослідження. Результати дослідження обговорювалися на засіданні кафедри української мови Кам'янець-Подільського національного університету імені Іван Огієнка, звітній студентській конференції університету (2021 р.).

Структура роботи. Магістерська робота складається зі вступу, двох розділів, висновків та списку використаної літератури (78 позицій). Загальний обсяг роботи – 92 сторінки.

ВИСНОВКИ

1. Преса є писемним вираженням суспільно-політичного дискурсу з властивим йому синкретичним способом відображення дійсності (єдністю раціонально-понятійного й емоційно-оцінного) та апеляцією до ціннісної системи, яка панує у суспільстві. Сфера суспільно-політичної комунікації вирізняється з-поміж інших комунікативних сфер своєрідністю лексики, яка використовується в ній. У системній організації такої лексики розмежовуються поняття: лексика суспільно-політичного дискурсу, публіцистична лексика, суспільно-політична лексика. Лексику суспільно-політичного дискурсу складають усі лексичні одиниці, які вживаються в ньому. Критерієм віднесення слова до публіцистичної лексики є часте та переважне вживання слова в суспільно-політичному дискурсі. Позначення словом поняття з галузі політичного або суспільного життя є ознакою суспільно-політичної лексики. У функціональному плані роль суспільно-політичної лексики полягає у впливі на свідомість членів соціуму шляхом викладення фактів суспільно-політичного життя та їх соціально-ідеологічної оцінки.

2. Досліджена мовна підсистема відрізняється дифузністю своїх меж і широтою сфери вживання. Основними критеріями віднесення слова до суспільно-політичної лексики є такі: понятійно-сміслова співвіднесеність із суспільно-політичною сферою; наявність спеціальних ремарок у лексикографічних джерелах; наявність пояснень або дефініцій у довідковій літературі; частотність використання у мовленні, функціональне навантаження слова. Інтегральними ознаками суспільно-політичної лексики є, по-перше, нестабільний характер її складу, пов'язаний з динамічним характером суспільно-політичного життя новітнього періоду української історії; по-друге, соціально-ідеологічна оцінність; по-третє, здатність до семантичного переосмислення загальноживаних слів, одиниць спеціальної лексики тощо. У суспільно-політичному словнику розмежовуються ядро та периферія. Ядро утворюють концепти – лексичні одиниці світоглядно-філософського змісту, пов'язані з

вираженням ціннісних ідеологічних понять і категорій суспільної свідомості. Периферію формують слова та словосполучення, що позначають поняття з галузі політики, соціології, військової справи, міжнародного права тощо, навіть якщо словникова дефініція не дає експліцитної вказівки стосовно віднесення мовної одиниці до суспільно-політичної лексики.

3. У результаті систематизації зібраного фактичного матеріалу створено тематичну модель суспільно-політичної лексики, яка відображає ієрархічність системи влаштування суспільно-політичного життя. Її стержень складають опорні категорії суспільно-політичного дискурсу: “Суспільство. Держава”, “Політика”, “Соціальні класи та верстви”, “Право”, “Економіка”, “Мораль”. На рівні опорних категорій виділено тематичні групи, в яких слова об’єднані на основі спільної теми, що відображає ситуацію спілкування в суспільно-політичній комунікації, тобто певні екстралінгвальні моменти. На основі ієрархічного об’єднання тематичні групи послідовно поділено на тематичні підгрупи та тематичні ряди від ширших до вузьких категоріальних значень. Із застосуванням корелятивного об’єднання в межах тематичних підгруп і рядів ураховано синонімічні, антонімічні, гіперо-гіпонімічні, асоціативні відношення. Тематична модель подає склад суспільно-політичної лексики української мови за поняттєвими (тематичними) рубриками з перехресним групуванням. Принцип, за яким розташовано слова у групах, є структурно-семантичним.

4. Лексико-семантичний розвиток елементів розглянутого лексичного шару відбувається як шляхом його оновлення, так і шляхом змін у значеннях слів чи зміщенням їх семантичного навантаження. Дослідження суспільно-політичного словника 90-их років ХХ ст. в семантико-функціональному аспекті показало, що в ньому можна виділити такі основні механізми мовних змін: актуалізацію (реактивацію, відновлення), перекомотацію і функціонування семантично переосмислених слів. Їх виникнення пов’язане з руйнуванням у другій половині 80-их – на початку 90-их років тоталітарних та напівтоталітарних режимів у країнах Східної Європи (і в Україні зокрема), що викликало глибинні зміни в суспільній свідомості і, як наслідок, у мовах. Зміна ідеології та політичних

оцінок, економічні перетворення активізували в складі суспільно-політичної лексики процеси перерозподілу на часовому відрізку (“фронтальні” зміни), внаслідок яких слова розширюють семантику похідної основи і функціональне поле. Розвиток суспільно-політичного словника є набагато складнішим, ніж його просте кількісне зростання. Архаїзація одних слів, переорієнтація й актуалізація інших значною мірою характеризують зміст та історичну сутність досліджуваного історичного періоду. Характерною рисою лексики суспільно-політичного змісту є те, що її одиниці за нової політичної ситуації можуть набувати нових конотативних і семантичних відтінків у значенні. Це приводить до порушення конвенційно встановлених меж їх уживання. При цьому порушуються традиційні асоціативні зв’язки та виникають інші, не супроводжуючись зміною матеріальної форми мовних знаків.

5. На історичному етапі кінця ХХ ст. має місце не лише пасивізація елементів суспільно-політичного словника, але й їх контрастне розташування у політичному дискурсі досліджуваного періоду. У процесі функціонування хронологічно маркована лексика суспільно-політичного змісту підлягає впливові таких якісних семантико-функціональних процесів: 1) процес редукції нейтрального лексичного кола, суттєве розширення сфери соціально-ідеологічно-оцінних номінацій; 2) зміна семантичного обсягу слів, створення нових кіл значень; 3) використання новомови як елемента пародіювання, іронізації. Зміни у співвідношенні активної та пасивної лексики сприяли входженню до активного вжитку ряду слів, що вважалися обмеженими. За нових історико-політичних умов відбулася переорієнтація частини суспільно-політичного словника на українську дійсність 90-их років ХХ ст. Найбільша кількість переорієнтованої лексики концентрується у таких тематичних групах і підгрупах: соціально-економічна лексика, номінації сфери передвиборчих кампаній, назви виконавчо-розпорядчих органів державного апарату, номени соціальних конфліктів, номени соціальної стратифікації суспільства. Дефініції переорієнтованих мовних одиниць на сучасному етапі нейтралізовані, а в словниках радянської епохи були ідеологізовані. Після здобуття Україною

незалежності можна констатувати процес актуалізації лексичних одиниць суспільно-політичного змісту, які активізувалися у зв'язку із поверненням інтересу до національної історії, створенням власної самостійної держави, пошануванням її атрибутів. Процес актуалізації супроводжується переосмисленнями та зрушеннями у семантиці слів, які, у свою чергу, зумовлюють процеси розширення семантичного обсягу лексем і утворення нових відтінків значень. На хвилі екстралінгвальних впливів переорієнтовані та актуалізовані політеми й ідеологеми оновили своє значення і з маргінальних сфер лексики внаслідок динамічних лексичних процесів потрапили до активно вживаної частини суспільно-політичного словника.

6. Для позначення суспільно-політичних понять використовується лексика різних лексичних пластів. Асиметрія мовного знака забезпечує можливість вторинної номінації та виступає передумовою семного варіювання – “прояву загальної тенденції до варіювання, що діє в мові”. Аналіз процесів інтервокабулярних змін у сфері суспільно-політичної лексики засвідчив особливу роль контекстуальної, або синтагматичної, співвіднесеності слів, яка є необхідною умовою виникнення в них семантичних перетворень, появи суспільно-політичного змісту. Одним зі шляхів збагачення суспільно-політичного словника є процес переосмислення загальноповживаної лексики. Уживаючись у пресі, такі слова позначають суспільно-політичні поняття та явища або самостійно, або в поєднанні з іншими компонентами у складі словосполучення. При цьому зміни у семантиці лексичних одиниць частіше відбуваються на рівні диференційних (потенційних, асоціативних), ніж категоріальних сем. Функціонування спеціальної лексики в суспільно-політичній комунікації супроводжується перетвореннями у семантичній структурі її одиниць. Використання термінів у складі суспільно-політичної лексики спричиняє втрату ними номінативно-дефінітивної функції, моносемічності, стилістичної нейтральності. Отже, терміни набувають специфічного лексичного значення і стають конотативно позначеними словами. Швидкий процес демократизації суспільства, характерний для періоду соціальних змін,

позначився на тому, що суспільно-політичного значення набувають “нестандартні” елементи мови. Так, дослідження перифрастичних висловлювань у політичному дискурсі 90-их років ХХ ст. дозволило виділити сферу найбільш активного перифразування – тематичну групу номенів суб’єктів політики. Ураховуючи те, що перифрастичні одиниці як явища вторинної номінації не є результатом прямого відображення дійсності, а спираються на значення вихідного слова, описова назва персоналії підкреслює риси особистості, не відображені в її імені.

7. Зміни в семантиці лексичних одиниць суспільно-політичної семантики стосуються рівня як диференційних (потенційних, асоціативних), так і категоріальних сем. Результатом семантичної модифікації як наслідку “фронтальних” та інтервокабулярних змін є розширення значення слова (усунення видової семи) і його звуження (експлікація видової семи). Процес розширення семантичного обсягу слова є найбільш характерною формою семантичної модифікації одиниць суспільно-політичної лексики та відбувається, як правило, засобом усунення семантичного компоненту “в капіталістичному суспільстві” або “часового” компоненту. Набір категоріальних сем змінюється лише у випадку метафоричного перенесення. При переносному вживанні слова архісема і диференційні семи відходять на задній план, потенційні актуалізуються, набуваючи статусу диференційних. Аналізуючи механізми утворення одиниць суспільно-політичної семантики внаслідок процесів мовної інтерференції, слід відзначити провідну роль метафорики. Активне використання метафоричних моделей зумовлене здатністю їхніх поняттєвих сфер-джерел сприяти розумінню політичних процесів. Найбільш потужний пояснювальний потенціал мають сфери “медицина”, “театр”, “спорт”. Широке використання метафори в суспільно-політичній комунікації підтверджує думку дослідників у галузі когнітивної лінгвістики про те, що “людська концептуалізація і, тим самим, мовна семантика носить головним чином метафоричний характер, тобто осмислення людиною більш або менш складних об’єктів базується на переосмисленні базових понять людського досвіду”.

8. Прагмасемантична категорія соціально-ідеологічної оцінки є інтегральною характеристикою суспільно-політичної лексики. Загальний результат проведених досліджень мовної актуалізації соціально-ідеологічної оцінки дає змогу стверджувати, що вона є органічно вплетеною в когнітивні процеси, у комунікативні акти. Аксіологічна маркованість лексем суспільно-політичного змісту виявляється у двох варіантах (пейоративному і меліоративному), які характеризуються градуальністю. Соціально-ідеологічний оцінний компонент семантики отримує прояв у специфічному смисловому та оцінному сприйманні змісту соціально актуальних слів представниками різних політичних груп, нормативно-ціннісні системи яких не збігаються. Це спричиняє протиставлення одних і тих самих явищ, понять, а значить, викликає поляризацію оцінних значень слів, що їх позначають. Політична диференціація українського суспільства кінця ХХ ст. є основою полярних ідеологічних оцінок, тому соціально-ідеологічний оцінний компонент значення втрачає фіксований характер стосовно слова, яке “може мати позитивні конотації в “мовному полі” одного політичного напрямку і негативні у представників іншого напрямку”. Соціально-ідеологічного оцінного забарвлення у процесі суспільно-політичної комунікації можуть набувати як такі слова, що мають оцінні конотації у вихідних значеннях, так і лексеми, що такого роду конотацій не містять. Це пов’язано з тим, що метафоричний зсув часто супроводжує і зсув у природі суб’єктів та їх ознак: від світу речей – предметного, фізичного, – до світу людини – психічного, соціального, який входить до системи цінностей.

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

ЖУРНАЛИ

1. В. – Віче (теоретичний і громадсько-політичний журнал, Київ, 1991 – 2001 рр.)
2. Д.– Дніпро (літературно-художній, громадсько-політичний журнал, Київ, 1991 – 2001 рр.)

3. К.– Київ (літературно-художній, громадсько-політичний журнал, Київ, 1991 – 2001 рр.)
4. ППК – Політика і культура (всеукраїнський тижневик, Київ, 1999 – 2001 рр.)
5. П. – Президент (міжнародний громадсько-політичний журнал, Київ, 2000 – 2001 рр.)
6. Р. – Ранок (суспільно-політичний журнал, Київ, 1998 – 2001 рр.)
7. Слоб.– Слобожанщина (літературно-художній, суспільно-політичний та теоретико-методологічний журнал, Харків, 1999 – 2001 рр.)
8. С. – Сучасність (щомісячний часопис незалежної української думки, Київ, 1991 – 2001 рр.)
9. Т.– Трибуна (всеукраїнський громадсько-політичний і теоретичний журнал товариства “Знання” і Спілки журналістів України, Київ, 1996 – 2001 рр.)
10. У. – Україна (двотижневий громадсько-політичний, літературно-художній ілюстрований журнал, Київ, 1991 – 2001 рр.)

СЛОВНИКИ

1. СУМ – Словник української мови/ За заг. ред. І.К.Білодіда. – Т. 1- 11. – К.: Наукова думка, 1971-1980.
2. СІС – Словник іншомовних слів/ Є.І. Мазніченко (ред.); Національний ун-т ім. Т.Г.Шевченка, Укр. мовно-інформац. фонд НАН України. – К.: Наукова думка, 2000. – 662 с.
3. ПЕС – Політологічний енциклопедичний словник. – К.: Генеза, 1997. – 400 с.
4. СЕС – Соціологія: короткий енциклопедичний словник/ Під заг. ред. В.І.Воловича. – Укр. Центр духовної культури, 1998. – 736 с.
5. ТСЯИ – Мокиєнко В.М., Никитина Т.Г. Толковый словарь языка Совдепии/ Санкт-Петербур. гос. ун-т. – СПб.: Фолио-Пресс, 1998. – 700 с.

ІНШІ СКОРОЧЕННЯ

1. СП – суспільно-політичний
2. ЛСВ – лексико-семантичний варіант
3. ТГ – тематична група
4. ЛСГ – лексико-семантична група